
KOLLÁR ÉVA*

„KELL A HIT, AMI ÖSSZETART”

Beszélgetőtárs: Fehér Anikó**

I.

Kollár Éva a Budapesti Monteverdi Kórus hangversenyén (mma.hu)

Ha rád nézek, nekem mindig a zene jut eszembe. Ugye nem volt kérdés soha, hogy zenész légy?

Elég sokáig kérdés volt. Az irodalom is érdekelt, - írtam meséket, elbeszéléseket, és sokáig atletizáltam, - a magasugrás sokáig nagyon jól ment. Azután, amikor elkezdődött az intenzív zongora gyakorlás időszaka, már nem értem rá a rendszeres edzésre. 7 éves koromtól zongoráztam. A Nagymamám egy idős hölgyet hívott hozzánk, hogy zongorázni tanítson, ám szerencsére, hamar kiderült, hogy nem ez lett a zenetanulásom igazi útja. Édesanyám elvitt a XI. kerületi zeneiskolába, és ott fantasztikus műhely várt rám. Kezdetben György Istvánné volt a szolfézstanárom, akivel játékos örömet jelentettek a sok éneklés és a zenei írás-olvasás alapjainak elsajátítása. Később Csányiné Csengő Lujza tanárnőhöz kerültem, a beiskolázó szolfézs csoportba. Itt egyre magasabb követelményeket kellett teljesítenünk, hiszen a sokoldalú képzés valójában előkészítést jelentett a zenei pályát megcélzó diákoknak. Élvezetes muzsikálás mellett, nagyszerűen tervezett, szigorú munka folyt az órákon. Emlékszem, hogy amikor Lujzi néni szuggesztív bemutatásában először hallottam a „Kicsi madár, jaj, be fenn szállsz...” kezdetű magyar népdalt, életre szóló barátságot kötöttem a magyar népzenevel.

Zongorára Molnár Dóra tanított, és ő biztatott, hogy a korábbról örökölt ügyetlen technikai beidegződéseimet javítsam ki. Szeretetét bizonyította, hogy még Kadosa Pálhoz is elvitt a Zeneakadémiára, amikor megtanultam a „mester” egy művét. Gimnáziumi éveim alatt Comensoli Mária zongoraművész továbbképzős növendéke lettem. Ő Bartók Béla tanítványa volt, szikár, halk szavú, fegyelmezett tanár. Kitüntetésnek számított, hogy nagyszerű rádió hangversenyein lapozhattam neki. Életem egyik legizgalmasabb zenei élménye maradt, amikor az Allegro barbarot¹ tanultam vele. Ezt a művet ő közvetlenül Bartóktól hallotta, így annak autentikus előadásmódját élő forrásból közvetítette számomra. Nagy megtiszteltetés volt, hogy ezt a művet a Szilágyi Erzsébet Gimnázium ünnepi hangversenyén, - talán 1963-ban, - a Zeneakadémián is előadhattam. Mária néni nagy súlyt fektetett a technikai tudás fejlesztésére. Neki nem az volt a célja, hogy minél több darabot „játsszam át”, hanem hogy törekedjem a kiválasztott művek minél teljesebb előadására. Boldogan őrzöm a vele megtanult Chopin: Fantásie-impromptu² című virtuóz darab emlékét. Nagyon hálás vagyok neki mindenért, amit tőle tanulhattam.

A Szilágyi Erzsébet Gimnáziumban értek azok a sorsdöntő hatások, amelyek végül is a zenei pálya felé irányítottak. Első évemben még, mint magasugró-távolugró atléta, versenyekre jártam, de a rendszeres sportolásom hamarosan abbamaradt. Mohayné Katanics Mária tanárnő keze alatt a Szilágyi Erzsébet Gimnázium Leánykarában és Kamarakórusában is énekelni kezdtem. 1961-ben, a Debrecenben, az I. Bartók Béla Nemzetközi Kórusversenyen kórusunkkal első díjat nyertünk. Ez meghatározó élmény volt, amint később számos sikeres hangverseny és koncertút is, amelyeken négy év alatt részt vehettem. Igaz, hogy a zeneakadémiai első év után már nem tudtam visszajárni a „Kamarába”, de Katanics Mária példája jelentősen befolyásolta az életemet: ő mutatta meg, hogy egy női karnagy elkötelezett zenész és szerető családanya is lehet, egy személyben.

1 Sz. 49,1911

9 cisz-moll op. 66 (1834)

M. Katanics Mária (parlando.hu)

Milyen tanár volt ő?

Tudtuk, hogy Katanics Mária négy kiváló fiúgyermeket nevelt, de amikor tanított, csak a zenei munka volt fontos számára. A gimnáziumi osztályunk különleges összetételű, zenei és művészi érdeklődésű fiatalokból tevődött össze, (Csengery Adrienne is velünk járt, és több kiváló irodalmár, fordító, történész, orvos, színésznő nőtt ki közülünk.) Mi kivételesen, három évig tanulhattunk vele éneket, és szinte valamennyien játszottunk hangszereken is. Katanics tanárnőnek mély alt hangja volt, amelyen gyönyörűen mutatta be a dallamokat, az énektechnikai fogásokat, a különböző zenei stílusok jellemzőit, - és szép szavaival, találó hasonlataival el is magyarázta azok lényegét. Élvezetes szellemi öröm volt vele a munka. Akkoriban már úgy énekeltünk madrigálokat, ahogyan ma is tennénk. Hogy ő ezt az érzékeny és őszinte zenélést kitől tanulta, akkor még nem tudtuk, de kiderült például, hogy növendék társaival Kodály Zoltánhoz járt, hogy a Tricina új és új darabjait „előénekelje”, bemutassa a Szerzőnek. Az is kiderült, hogy évekig énekelt Bárdos Lajos keze alatt, és mesterének tekintette ezt a kiváló zeneszerző-tanár-karnagyot. Mária néni mindenkitől tanult, de a saját áradó zenei adottságai, óriási műveltsége, szuggesztív egyéniség és tiszta embersége érlelte őt Európa egyik legkiválóbb karvezetőjévé. Itthon a 60-as években még nem virágzott az ún. „régizenei” előadásmód, de amit akkoriban stílusismeretben, zenei pontosságban és fantáziában elleshettünk, az mind érvényes ma is. Katanics Mária a gimnáziumi énekórákon is bravúros tanárként jelent meg: meggyőző erővel magyarázott mindenről és mindenkiről, Palestrina³

³ Giovanni Pierluigi da Palestrina 1525-1594

és Stravinsky⁴ művészetéről, vallásos és világi zenéről. Mindegy volt, hogy az iskolai ünnepélyeken, tornateremben, vagy nemzetközi versenyek színpadán szerepeltünk vele, csodákat éltünk át. Mária néni sugárzott, nem pózolt, nem volt színpadias, sőt nagyon is takarékosan vezényelt, néha olyan pici mozdulatokkal, hogy azt csak szemből lehetett követni. A hallgatóság pedig csak a mi arcunkon láthatta a varázslat eredményét, az elragadtatást. És ez a muzsika nemcsak énekeseit varázsolta el, de a közönségét, és ha úgy adódott, a zsűrit is.

Ő javasolta neked a karvezetés szakot?

Ő közvetlenül nem mondta, hogy milyen pályát válasszak, de harcolt értem testnevelő tanárunknál azért, hogy engedjen el az aktív sport kötéséből, és hogy többet muzsikálhassak. Akkor még a zongorázás volt az álmombéli célom, a gimnáziumi idő alatt egyáltalán nem vezényeltem. Közben egy másik szalon is olyan hatások értek, amelyek észrevétlenül a karvezetés felé irányítottak. A testvéreimmal a Budai Ferencesek templomában, a Kapisztrán Szent Jánosról elnevezett kórusban énekeltünk, Tamás Gergely Alajos atya irányítása alatt. Ez egészen különleges hely volt, mivel amerikai ferences rendek jelentős anyagi támogatást nyújtottak a budai rendháznak, segítették a templomot, és annak zenei együtteseit: a gyermekkart, a gyermekzenekart és a felnőttkórust. Ebben a kivételes helyzetben mi Amerikából kaptuk a zeneirodalom legszebb egyházi műveinek partitúráit, zenekari szólam-anyagait, előadhattuk a nagy oratóriumokat, zenekaros miséket. A barokktól a kortárs szerzők műveig, nagyszerű műsor csendülhetett föl a szép akusztikájú, barokk templomban. Mi az énekesek és a zensészek, rajongtunk karnagyunkért, „Lojzi bácsiért”, – és bizony, ennek következtében ő több letartóztatást, sőt tartós börtönbüntetést is „kiérdemelt” a kor bírától. Ám, ami megszólalhatott, az egyedüli volt a hivatalos koncert-repertoáron: számos Händel és Bach mű, például a Messiás, a János-passió és a h-moll mise,⁵ de Haydn, Mozart művei, Puccini Messa di Gloriája⁶, Gounod Szent Cecilia miséje és sok más oratórium. Az Operaházból és az Állami Hangversenyzenekarból jöttek a zenészek. „Lojzi bácsi” összegyűjtötte a bátor zenészeket és kitűnő szólistákat, akik vállalták a föllépést a hatalomtól éppen csak megtűrt templomi környezetben. Ez valóban veszélyes

4 Igor Stravinsky 1882-1971

5 BWV 232, 1724-1750

6 Asz-dúr mise, 1880

volt számukra. Mégis velünk muzsikált például Gábor Artemis, Barlay Zsuzsa, Tiszay Magda, Réti József, Jámbor László, Várhelyi Endre és még nagyon sokan, mások. Olyan koncertek voltak ezek, amelyeknek híre és jelentősége messze túljutott a templom falain.

Tizenhárom éves koromtól érettségiig énekeltem ebben a kiváló kórusban, - így tehát a lánglelkű ferences pap-karnagy, Lojzi bácsi, és a varázslatos női karnagy, Mária néni példái álltak előttem. Lassan megérett bennem az elhatározás, hogy megpróbálom követni őket. Bár nem vezényelhettem, csak énekeltem együtteseikben, magam sem tudom, honnan vettem a bátorságot a döntéshez. Amikor negyedikes koromban, egy iskolai próbán odamerészkedtem tanárnőm elé azzal, hogy karnagy szeretnék lenni, Katanics Mária kipenderített a kórus elé, hogy akkor vezényeljek. Meglepődtem, mert nem számítottam ilyen hirtelen támadt lehetőségre. Soha nem felejttem el azt a különleges élményt: ekkor éreztem meg először, hogy milyen az, amikor szemben állunk egymással, a kórus és én, mint karnagy. De az énekesektől szeretet sugárzott felém, és a szemek tüzeiben szinte megperzselődtem, valósággal elégtem. Talán Gregor Lange (1540?–1587): Jöjj kikelet c. madrigálját kellett vezényelnem. Felkészülni nem volt időm, és már nem emlékszem, hogy miként sikerült túlélnem ezeket az új izgalmakat rejtő percek. Arra viszont emlékszem, hogy mint máskor is, néhány, gyakorlaton lévő zeneakadémista is ott ült a próbán, pl. Tardy László. Tőle kaptam az első helyzetjelentést arról, hogy milyen is zeneakadémistának lenni. Megtörtént tehát a tűzkeresztség, ami után a későbbi évek során sok, hasonlóan forró zenei pillanatot élhettem át a pályámon.

Koccintás Szőnyi Erzsébet egészségére.
Az ünnepelt mellett Szőnyi László, Kollár Éva, Hartyányi Judit,

Szőnyiné Szerző Katalin,
háttérben Nógrádi Péter és Nagy Márta
(Bedő-Csongor László fotója 2017. május 10-én készült)

Párkai István (parlando.hu)

A mi évfolyamunkat Párkai István tanította karvezetésre. Négyes csoportokban jártunk a vezénylesgyakorlat órákra, ahol szigorú légkörben zajlott az élet. A tanár úr tudása, elemzései elkápráztattak minket, pontos utasításai és reális értékelései abban segítettek, hogy a magunk számára nehezen megfogalmazható vezénylestechnikai elemeket, vagy éppen a finom részletekre figyelő előadói utasításokat megvalósítsuk. Ez nem volt mindig könnyű. Többször előfordult, hogy egy-egy keményebb bírálat alkalmával néhányan elsírták magukat az órán, - vagy később, titokban. Ha csak annyit mondott a tanár úr, hogy a mű bemutatása ezért vagy azért, de nem elég jó, már elkeseredtünk. Persze, ez a szigorúság harci kedvet is adott, és nagyon igyekeztünk, hogy megfeleljünk a szakmai kívánalmaknak. Szerencsére, a tanár úr szellemes megjegyzései és a humora hamar föloldotta a feszültségeket. Az évtizedek múltával Párkai tanár úr szelíd és megértő tanár lett. Ma már nagyon diplomatikusan, kedélyesen és biztatóan bírálja tanítványait, vagy éppen a koncerteken elhangzó produkciókat.

A Zeneakadémián Hajdú Anna tanárnőhöz kerültem zongorát tanulni. Anna néninél a zenei gesztusok, az effektusok, a zongorán megszólaltatható zenekari színek megjelenítése állt a középpontban. Különösen szerette Mozartot, és sokszor mondta: *Évikém, hallgasd meg, ez olyan, mint egy fafűvós állás! Ez pedig, mint egy vonósnégyes.* Azóta is így hallok a Mozart szonátákat, megjelennek előttem a zenekari hangszerek, az általuk megszólaló zenei karakterek, és ma is így próbálom megszólaltatni Mozart műveit. Negyed év

végén, a zongora záróvizsgára Bartók op. 14-es Szvitjét⁷ választottuk. Amikor órára vittem a darabot, Anna néni hirtelen ezt kérdezte: *Évikém, nem lehet, hogy te kisbabát vársz?* Nem értettem, hogy honnan sejtette ezt, mert a vizsgaműsor kijelölésének idején, télen még nem láthatta ennek jeleit. Valóban, augusztus közepére vártam első kislányom születését. Persze, azt ő is tudta, hogy már a másodév után, 1966. nyarán férjhez mentem. Amikor megválaszoltam a kérdését, ő így szólt: *Akkor ezt a művet most félretesszük, ez nagyon kemény zene, nem szabad ilyet játszani egy pici magzatnak.* Ana néni csodálatos és szeretetreméltó, ugyanakkor hiteles és igényes muzikus-tanár volt. Akkoriban nagyon boldog voltam, mert sokat zongoráztam. Sajnos, ma a rendszeres gyakorlás hiányzik az életemből.

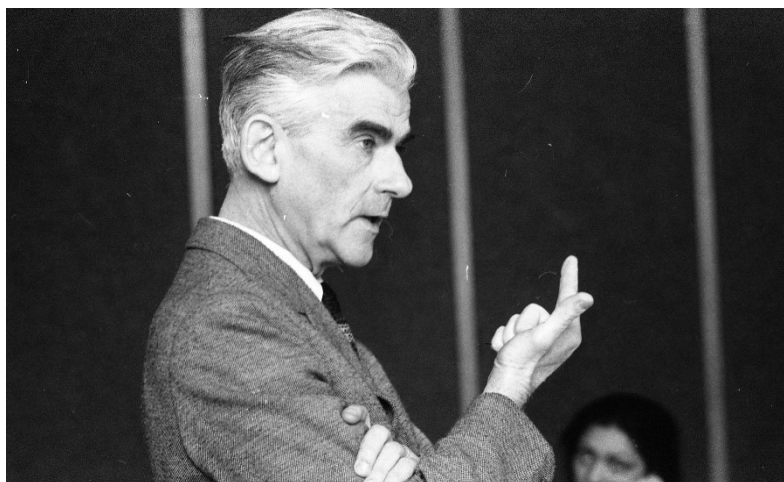
Szeretettel emlékszem még Nagy Olivér tanár úrra, akinél a partitúra olvasás nehéz mesterségét üdítő szellemi légkörben gyakoroltuk. Kroó György tanár úr zenetörténet órái tökéletesen fölépített, hétről hétre várt előadások voltak. Később, a gimnáziumi tanári éveim során még sokáig a nála készített jegyzeteimből tanítottam. Kroó tanár úr finom szenvedéllyel magyarázott, és költőien fogalmazott. Mondanivalóját nagyszerű előadók zenei példáival támasztotta alá. Természetesen, a vizsgák előtt mindig izgultunk, de nála ezek az alkalmak mégis élményszámba mentek, mert a számadás mellett, szinte kollégák módján beszélgethettünk vele „a zenéről”.

Vásárhelyi Zoltán csak a diploma évében tanított minket. Tartottunk tőle, mert igen rapszodikus ember volt, kemény szóval bírált, mégis, mint a zeneakadémiai

⁷ Sz 62, 1916

kórusunk zseniális karnagyát, nagyon tiszteltük. Úgy vezényelte a Schütz, Bach, Schumann, Mendelssohn műveket, hogy mindnyájan beleremegtünk. Nem lehet elfelejteni, ahogy a nagy Kodály művek megszólaltak az ő keze alatt. A Mátrai képekben,⁸ a Jézus és a kufárokban,⁹ olyan drámai erő volt, hogy rá gondolva, ma is érezzük a művek sodrását.

Ujfalussy József (hu. wikipedia.org)

A zeneelméletet és az esztétikát dr. Ujfalussy József tanár úr tanította. Nem volt tankönyvünk vagy példatárunk, a tanár úr zongorázott, szépen hangzó összhangzattani példákat, vagy változatosan válogatott műveket diktált, és fáradhatatlanul magyarázott. Bármit és bármilyen hangnemben eljátszott az I. tanteremben. Minket szinte megbénított végtelen tudása és elkápráztatott fantasztikus hallása. „Elemző hallásra” tanított minket, amelynek segítségével mi magunk fedeztük föl az új harmóniakat. Szípkőző példáival, a zenei korszakok és stílusok között vándorolva, bennünk biztos zeneirodalmi tájékozódási képességet fejlesztett ki. Zeneesztétika óráin gyakran bocsátkozott nagyívű filozófiai fejtegetésekbe, mi pedig ámulva hallgattuk őt. Biztosak voltunk benne, hogy ő mindent tud. Ő szerényen adott elő, mi pedig, szűkös ismereteinket fölismerve, lassanként a pad alá süllyedtünk az óráin, és a lehengerlő ismeretáradattól megsemmisültünk. Mégis csodálatos volt!

Különös szeretettel és tisztelettel elékezem Komár Pál tanár úrra. Ő a kötelező orosz nyelvi órákon a „civilizált világ” különböző művészeti ágaiba kalauzolt

⁸ Kodály Zoltán, 1931

⁹ Kodály Zoltán, 1934

minket, csodás alkotásokról mesélt nekünk. Tudása és humora baráti hangulatot teremtett. Egy fontos kérése volt: legyen mindig a fiókunkban az az egyoldalas, hibátlan orosz nyelvű Csajkovszkij életrajz, amit egy kellő pillanatban elővehetünk, és ezt a „Csikóvszkij” életrajzot tanuljuk is meg arra az esetre, hát ha hivatalos látogató érkezik az óránkra. Közös szerencsénkre, a mi időnkben ilyen látogató nem érkezett!

Mikor lett saját kórusod?

Miután megkaptam a zeneakadémiai diplomámat, 1969. szeptemberében kezdtem tanítani. (Igaz, előtte egy félévig már helyettesítettem a Lórántffy Zsuzsanna utcai Kodály Zoltán Ének-zenetagozatos iskolában, mert Bartalus Ilona második gyermekének születése miatt nem taníthatott.) Szőnyi Erzsébet tanárnő még a tanév folyamán megkérdezte, van-e állásom. Mivel nem volt biztos helyem, így ő két iskolát is javasolt: a Móricz Zsigmond Gimnáziumot, ahol zenetagozat is működött, és a Leövey Klára Gimnáziumot, ahol Andor Ilona vezette a híres Kodály Zoltán Leánykart. Ez is kivételes középiskolának számított, hiszen itt is a zenei tagozatos oktatás tette lehetővé, hogy Csorda Romána taárnök örökében kivételesen magas művészeti élet virágzott. Nagyszerű lehetőség volt számomra, hogy ilyen különleges szakmai feladatra jelölt ki, és ezért is nagyon hálás vagyok tanszékvezetőmnek. Elmentem a két helyszínre, és Andor Ilona iskoláját választottam. Szerencsémre, több jelentkező közül, Ilonka néni is engem választott. Így szólt a látogatásom végén: *„Évikém, én látom a szemedben, hogy te szereted a gyerekeket”*. A gimnázium csak állandó helyettesi állást hirdetett meg, mivel a kinevezett énektanár, a kiváló kolléganő, Somorjai Paula, Andor Ilona kórusának korábbi szólistája volt. Ő akkor éppen Németországban töltött pár esztendőt férje kiküldetése okán. mert olyan kivételes lehetőségnek éreztem, hogy ebben a nagyhírű iskolában taníthatok, hogy így is elfogadtam a helyettesi állást. Néhány évig így is maradt a státuszom. Paulának köszönhetem, hogy hazatérése után nem mozdított ki az állásból, átadta az állandó helyet számomra. Ő ezután kiváló énekes-szólista és híres magánénektanár lett. Ilonka nénivel egy évig dolgoztunk együtt, azután ő nyugdíjba ment. Andor Ilona és az iskola leánykara már világhírű volt, számos nagyszerű lemezfelvétel és külföldi siker állt mögöttük. Kodály Zoltán egyik legszebb nőikari művét, az *Árva* vagyok kezdetűt „Andor Ilona keze alá” felirattal, a karnagynőnek ajánlotta. Ilonka nénivel egy évig dolgoztunk együtt, azután ő nyugdíjba men, de tanítványai „szolgálatában”, énekeseinek rajongó

szeretetében továbbra is a megszállottak energiájával dolgozott. Andor Ilona végtelenül jóhiszemű, kicsit régimódi hölgy volt, aki érzelmes gondolatait mindig nyíltan fogalmazta meg. Néha azt gondoltam: ez már túl személyes, néha pedig, hogy túl patetikus a kifejezésmódja, de ő mindent halálosan komolyan gondolt. Egyszer váratlanul azt mondta nekem: *„Évikém, te mégsem szereted eléggé ezeket a gyerekeket”*. *„Dehogynem, szeretem őket, Ilonka néni!”* - válaszoltam. *„De hát akkor miért nem még közelebb hozzájuk?”* Kiderült, azért mondta ezt, mert úgy látta, hogy én többnyire a tanári asztalnál állva tanítottam. Ekkor azt javasolta, menjek közelebb a gyerekekhez, hogy jobban együtt legyek velük. Megfogadtam a tanácsát, és soha nem bántam meg. Kezdő tanár voltam, nagyon igyekeznem kellett, hogy a gimnazisták előtt, és a kiváló személyiség mellett helytálljak. Ilonka néni egy év múlva befejezte a tanítást, de folytatta a munkát a Kodály Leánykarral. 1970-ben, mint a kórus énekesé és az ő tanári segítségével, vele utaztam Moszkvába, az ISME¹⁰ kongresszusra. Ez a diadalút is örök élmény marad, sokat tanultam tőle.

Háromévi tanítás után, a zenei tagozaton tanuló fiúk szóltak nekem, hogy ők is szeretnének kórusban énekelni. (Addig csak a lányoknak szólt a karének, és csak Ilonka néni együttesében.) Örömmel vállaltam, és csináltunk egy kis vegyes kamarakórust, amelyik az 1972-es „Ki mit tud?” alkalmából állt össze. Ebből az együttesből nőtt ki azután a Monteverdi Kamarakórus, majd a létszámbeli gyarapodásunk után a Budapesti Monteverdi Kórus nevet vettük föl. Érettségi után nem akartak szétszéledni az énekesek, így együtt maradtunk. Ez akkor még ritka jelenség volt, ma már szinte szokásos történet. Hét boldog évem után Leövey Gimnáziumban, egyik pillanatról a másikra megszüntették a zenetagozatot. Nagyon elszomorított, hogy vége ennek a paradicsomi állapotnak, hiszen addigra már önálló hatókörrel rendelkező tanár lettem, bemutató órákat tartottam, és szép eredményeket értünk el a kórossal. Érthetetlen volt, de megfojtották a tagozatos oktatási formát, és ezután nem maradtam ott tovább. A Zeneakadémiáról Párkai István fölkért, hogy legyek gyakorlatvezető tanár a Teleki Blanka Gimnáziumban. Szerettem ezt a munkát is, de csak egy évet töltöttem ott, mert ott sokkal szomorúbb lett az életem, hiszen nagyon hiányzott az előző iskola baráti és igényes zenei légköre. Hozzájárult a távozásomhoz, hogy Budapest ellenkező végpontján, Észak-Budán laktam, onnan jártam naponta a IX. kerületi, Dél-pesti Teleki

¹⁰ International Society for Music Education, alapítva 1953-ban

gimnáziumba. Akkoriban még nem volt Metro, és igen körülményes volt a közlekedés. Így ezt a helyzetet nem bírtam tovább, és a budai, XI. kerületi zeneiskolában vállaltam állást, (magam is ide jártam gondtalan ifjú koromban). Három évig szolfézst és zeneirodalmat tanítottam. Békés időszaknak volt, da nagy hátrányt jelentett, hogy alig találkozhattam három a gyerekekkel: ők délelőtt mentek iskolába-óvodába, én pedig az ő szabadidejükben, délután tanítottam a zeneiskolában. Ez így sehogy sem volt jó, és 1980-ban a Budapesti Tanítóképző Főiskolán kaptam állást. Kerecsényi László volt a tanszékvezető, tőle Csillagné Gaál Judit vette át az irányítást. Mindkét tanszékvezetőmre és ottani kollégáimra is szeretettel emlékezem vissza, – sokat segítettek nekem, hogy kisgyermekeim mellett, megfelelő órarendben taníthattam. Szép hét évem volt itt, szerettem tanítani a „majdnem” felnőtteket, már a zeneiskolában is volt felnőtt szolfézs csoportom. Abban az időben kezdtem befolyni a tanítóképzős tantárgyi reform előkészítésébe, az új tananyag összeállításának munkálataiba.

Közben az ELTE-n megalakult a Zenei Tanszék. Két év után az alapító tanszékvezető asszony, Ujfalussyné Papp Enikő lemondott a megbízatásáról, és meghívtak a helyére. Felejthetetlen tizenegy évet töltöttem az új tanszéken. A Bölcsésztudományi Karhoz tartoztunk, és ebben a környezetben „unikum” volt a zene. Nem nagyon foglalkozott velünk senki, nem kértek számon új tanterveket, - bár ilyeneket éppen akkor, saját működésünk rendszerének kialakítására létre kellett hozni, - és nem szóltak bele, hogyan építjük föl a tanszéket, sem abba, hogy mit tanítunk. Az ELTE Aulájában gyönyörű koncerteket tartottunk, vendég tanárokat hívtunk, pezsgő élet alakult ki a Zenei Tanszéken. Tudtuk, hogy szakmailag ez az ország második vonala, hiszen a Zeneakadémia Középiskolai énektanár-karvezetés tanszékével nem versenyezhattünk, de igyekeztünk, hogy tartalmas oktatói munkával a színvonalat tartsuk, sőt emeljük. Sok nagyszerű fiatal iskolai ének-zenetanár és karnagy, sőt néhány kiváló szólóénekes és hangszeres művész is kikerült abból a műhelyből.

Kollár Éva (facebook.com)

1990-ben a Zeneakadémia rektora, Falvai Sándor meghívott, hogy jöjjenek tanítani Liszt Ferenc és a magyar zene szentélyébe. Sokáig gondolkodtam azon, hogy elvállalhatom-e. Tudtam, hogy ez nehéz és hálátlan feladat lesz: olyan rangos művészek közé kellett beállnom, akik a magyar zeneművészet legmagasabb színvonalát képviselték sikerrel, világszerte. Olyan egyéniségek után és mellett kellett ellátni a tanszékvezetést, mint Szőnyi Erzsébet és Párkai István. Hosszú vívódás és Párkai tanár úr biztatása után, belevágtam. És ahogy sejtettem, nem volt könnyű. Gyakran kellett megküzdennem hallgatói ellenállással, hiszen egy ötéves átmeneti időszak után léptem be, amikor egyáltalán nem volt vezetője az Ének-zene, karvezetés szaknak, és így kissé zilált állapotok uralkodtak. Ekkor indultak az intézményi reformok, akkor kellett újra fogalmazni a tantárgyi követelményeket és az órahálót. És bár a hallgatók sok új ötlettel álltak elő, a változásokat mégis bizalmatlanul fogadták. Nyolc éves tanszékvezetői időszakom második felében érezhettem úgy, hogy sikerült kialakítani az új rendet, közmegegyezéssel folyhatott a korábbi hagyományokhoz méltó, színvonalas munka.... És akkor megérkezett Magyarországra a „bolognai rendszer”, amely fenekestül fölforgatta a magyar felsőoktatást, így a Zeneakadémiát is.

Honnan lehet látni egy tizennyolc év körüli fiatal emberen, hogy jó zenész lesz-e belőle?

Hagyományosan sok jelentkezőből válogathattunk. Az ének-zenetanár, karvezetés szak felvételijén egyaránt fontos volt a zenei felkészültség és az iskolai és a kórus-munkára való rátermettség. A jelentkezők zenei érettsége a szolfézs-zenelmélet, az ének és a zongora tárgyi felvételin derült ki, míg a

karvezetői és tanári képességek a kórus előtti vizsgán mutatkozhattak meg. Nehéz fölmérni a jelentkezők valódi képességeit egyetlen megméréstetesen, de azért tanáraink tapasztaltak voltak, többnyire helyesen döntöttek. Sokszor előlegeztünk bizalmat olyan fiataloknak, akik a felvételi pillanatában még nem mutattak képet kiugró képességeket, de az öt év alatt sok mindenre megtaníthattuk őket, és fejlődésük sokszor látványos, kiemelkedő eredményhez vezetett. Természetesen, volt néhány olyan diákunk is, akiből sosem lett szuggesztív tanár egyéniség, vagy magával ragadó karnagy, de ők is alapos zenei tudással rendelkeztek, így akár kiváló jó szervező egyéniségek lettek, kellő szakértelemmel irányították a hazai koncert-tevékenységét, akár éppen hivatásos zenei együttesek értékes tagjaként karénekesi vagy zenekari hangszerművészi pályán érvényesültek.

Melyik hallgatóval dolgozol szívesen? A zenei vagy az emberi tulajdonságok a fontosabbak?

Mindkettő fontos, de az a döntő, hogy van-e a hallgatóban tudásvágy, és van-e erős szándék arra, hogy kifejezzen valamit a muzsikájával. Szorgalommal, intelligenciával sok minden pótolható. Sokkal nehezebb azokkal, akik kötelességtudók, ám korlátozott a kifejezőkészségük, kellő alkotó fantázia hiányában nem sugározzák át érzéseiket, gondolataikat, - vagyis soha nem válnak előadóművésszé. Ezek a fiatalok is értékes kollégák lesznek az ötödik év végére, és sokszor sikeres tanár lesz belőlük. A másik véglet az olyan hallgató, aki saját útját járja, már a Zeneakadémiára belépésekor azt hiszi, hogy mindent tud, csak meg kell valósítania önmagát, – nos, az ilyen fiatallal nagyon nehéz, és szinte reménytelen a tanár helyzete, mert nem tanítható. Nyitott kérdés, hogy beérik-e valaha az a tehetség, amelyikkel el kell számolnia. Viszont igazi öröm azokkal a tehetségesekkel fiatalokkal foglalkozni, akik robbanékonyak, esetleg rapszodikusak, de van bennük alázat a tanulásra, készség arra, hogy magukba szívják a megszerezhető tudást, és bennük van a vágy a szépség, a drámai érzések vagy éppen a tragédia kifejezésére is. Ők megérlelik saját eszközeiket a művészi előadáshoz.

Úgy tűnik, a jövőben a leendő karnagyoknak külső, gyakran amatőr kórusokkal kell majd dolgozniuk a zeneakadémiai éveik alatt. Nem tartasz ettől?

Inkább azt hiszem, hogy ez nagyon is hasznos lesz. Hallgatóink közelről megtapasztalják majd a kórusmunka valós lehetőségeit. A tanszaki kórus énekesei kiváló képességűek, képzett hanggal rendelkeznek, minden kórusműkottáját szinte első látásra leolvassák, így az ifjú karnagynövendékek sokszor ellustulnak. Nem használják ki eléggé a nekik jutó percekét, pedig az életben erre nagy szükségük lesz. Már korábban is szerettük volna bevezetni, hogy a diploma hangversenyen legalább egy darabot mindenki külső együttesnek vezényeljen. Ez azt föltételezi, hogy hallgatóink folyamatos betanítói-segédkarnagyi szerepet vállaljanak amatőr kórusoknál. A tanszak hallgatóinak létszámcsökkenése miatt, egy megfelelő méretű diplomakórus rendelkezésre állásához elkerülhetetlen lesz, hogy küldő együtteseket is bevonjunk a munkába. Velük a fölkészülés bizonyosan sok hasznos tapasztalatot ad. Persze, nem könnyű ilyen feladatra hajlandó és képes együtteseket találni, és bonyolultabb lesz a közös munka megszervezése is.

Ennél is nagyobb, országos gond az iskolai ének-zenetanítás elsorvadása. Ha most nem sikerül megállítani ezt a folyamatot, akkor végleg elvész mindaz, amiért több mint fél évszázadon át csodált minket a világ. Volt virágzó iskolarendszerünk, van gazdag népzenei hagyományunk, nemzedékek kaptak zenei alapműveltséget az énekórákon, közös dalkinccsel nőttek föl a fiatalok. Az iskolai kórusmunka nem csak zenei élményt adott a gyerekeknek, de figyelemre szoktatta és biztos értékítéletre tanította az éneklőket. A művészeti nevelés évszázadok óta termékenyítően hatott a felnőttek világára, a zene élményével gazdagabbak voltak az emberek, magasabb életminőségük boldogabbá tette őket. Magyarországon majdnem megvalósult a legdemokratikusabb eszmény, Kodály Zoltán gondolata: *A zene mindenkié*. Ma nagyon messze vagyunk ettől, de még mindig meg lehetne menteni az utánunk következő generációkat: a tanító- és tanárképzés rangjának és színvonalának emelésével, a szakma társadalmi megbecsülésével, a közismereti iskolákban a zeneoktatás tiszteletének visszaállításával. Újra énekelni kellene, hadd zengjen az iskola, hadd szabaduljanak föl az ember természetes önkifejezési eszközei, adjunk szabadságot az érzelmek kulturált megjelenítésében, állítsuk vissza a művészeti nevelés jól működő rendszerét. Természetesen, ide kell tartoznia az iskolákban szintén elhanyagolt területnek, a képzőművészeti értékek, a vizuális kultúra megismertetésének is. Valósítsuk meg azokat az általános emberi eszméket, amelyekért évszázadokon át szót emeltek a kultúrtörténet nagy pedagógusai, filozófusai, tudósai, - és amelyeket olyan nagyszerűen foglalt egységbe a XX.

század egyik legnagyobb magyar gondolkodója, a világhírű zeneszerző, Kodály Zoltán.

A KÓTA - Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége elnöke vagy, mely 140.000 tagjával az ország legnagyobb civil szervezete, nagy felelősség ez...

Az a szerencsém, hogy mielőtt elnök lettem, egy évtizedig a KÓTA Művészeti Bizottságának vezetője, és az Elnökség tagja voltam. Tehát jól ismertem az amatőr kórusok szervezetét. Észre kellett vennem, hogy nagyon sokat romlott az együttesek helyzete. Nincsenek fenntartók, támogatók, minden fillérért pályázni kell, és a pályázatok nagy része inkább a hivatásos együtteseket segíti. A KÓTA-nak nagyon fontos feladata, hogy lehetőségeket teremtsen, alkalmakat adjon az öntevékeny együttesek bemutatkozására, hogy legyen társadalmi megbecsülése a közösségi művészi munkának. A másik fontos tevékenységünk a minősítés rendszerének működtetése. Az együttesek és vezetőik számára fontos, hogy tudják, körülbelül hol helyezkednek el a hazai művészeti életben. Szakmai tanácsadó szerepet tölt be a minősítés, és egyben ösztönöz is. Feladatunk még, hogy évente megrendezzük a központi hangversenyeket, amelyek olyan kiemelkedő alkalmakat tesznek ünnepélyessé, mint a Zene Világnapja, az október 23-i nemzeti ünnepünk, azután december 16-a, Kodály Zoltán születésnapja, amely egyúttal a Magyar Kórusok Napja. Kiosztjuk ki a KÓTA-díjakat, amelyeket több kategóriában adunk a kiemelkedő eredményt fölmutató kórusoknak, karnagyoknak, népzenei együtteseknek, zeneszerzőknek, mecénásoknak. Az ünnepi eseményekhez tartozik januárban a Magyar Kultúra Napja, és tavasszal az Éneklő Ifjúság hangverseny-sorozata. Ezekre a kiemelt hangversenyekre a legjobb együtteseinket hívjuk meg, vetésforgó elven. Így megmutathatjuk a világnak is, de leginkább a magyar zenei közönségnek, hogy az amatőr kórusok, népzenei együttesek és kamarazenekarok élnek és virágoznak, ha segíti őket a társadalom. Sokszor olyan értékes produkciókkal állnak ki az amatőr együttesek, amelyek a hivatásos hangversenyéletben is helyt állhatnak. Ez a művészi munka mindenki számára hozzáférhető, aki örömét leli a zenélésben, és hajlandó áldozatot is hozni a közös művészi teljesítményért.

A KÓTA tagságának fele népzenei együttesek tagjaiból áll. Nincs-e különbség a két műfaj között?

Nem látok alapvető különbséget. Nagyon örülök, hogy a népzenei terület képviselői is részt vesznek a központi rendezvényeinken. Minden jelentős eseményen szerepel egy-egy népzenei együttes vagy szólista. Azt látjuk, hogy ők is különböző szinteken, más-más életfeltételek mellett működnek, miként a kórusok. De ugyanaz a cél élte őket: megőrizni a szépséget, a közös zenélés örömét, a falu hagyományait, nyelvét, dalait. Ez mindnyájunk számára rendkívül fontos. Azt is reméljük, hogy népzenei eseményeink fellépése megtermékenyíti a kóruséletet, fiatal zeneszerzőinket is bátorítjuk új művek, igényes népdalfeldolgozások komponálására. Bizonyos régiós kórus-eseményeken minden együttes énekel népdalcsokrot. Az én városi kórusom is gyakran énekel népdalt a próba elején. Ez jó hangulatot teremt, és az egyszólamú éneklés kiválóan fejleszti az egységes kórushangzást. Nagy zeneszerzőink világhírű népdalfeldolgozásai pedig rendszeresen szerepelnek a műsorainkon.

A Budapesti Monteverdi Kórus tagjaival (facebook.com)

**A Budapesti Monteverdi Kórus, amelyet te alapítottál, több mint 48 éves.¹¹
Hogyan lehet egy eszmét és egy közösséget ennyi ideig fönntartani?**

Van ennek néhány feltétele. A női karnagy szempontjából például igen fontos a családi háttér. Ha nem lenne zeneértő és zeneszerető a családom, bizonyosan nem érhattük volna meg ezt a szép, történelmi kort. Nagy szerencsénkre, nálunk mindkét nagymama boldogan besegített gyermekeink testi-lelki ápolásában. Mérnök férjem alapító tagja és kiváló tenor énekes a kórusnak. A hosszú

¹¹ A Budapesti Monteverdi Kórus a 49. évében muzsikál, sokalapító énekes velünk tart ma is.

évtizedek alatt csak akkor hiányzott néhány próbáról, amikor ő látta el helyettem a kisgyermekeink körüli feladatokat. Ha ő nem segített volna, és ha a lányaink nem ilyen megértő, türelmes és elfogadó társak lettek volna, akkor soha nem jutottunk volna annyi főlemelő zenei élményhez a kórusunkkal. Nélkülük nem élhettük volna át a közösség, az örömteli áldozatvállalás és a ragyogó koncertek csodáit. Természetesen, a gyermekeink is részesültek ezekben az élményekben, hiszen családi helyzetüktől függően, hosszú éveken át tagjai voltak a Budapesti Monteverdi kórusnak. És mindehhez kell a hit, ami összetart minket. Negyvennyolc év során ez a hit segített engem és a kórus tagjait is. Hinnem kellett, hogy amatőr énekeseim segítenek újra és újra létrehozni mindazt az értéket, amelyért az évek során tevékenykedtünk. Egymást ösztönözve, a tőlünk telhető legjobbat próbáltuk felmutatni. No, ez nem volt mindig könnyű, de őszintén mondhatom, hogy soha nem csalatkoztam bennük. Soha. Sokszor kellett utólag szégyenkeznem a magam kishitűsége miatt, amikor nem bíztam eléggé énekeseimben. Pedig tudhattam volna, hogy a lelküket adják közös muzsikánkért, és ez az önfeláldozás mindig meghozta a gyümölcsét. Amikor egy-egy kiváló hangú kórustagunk kimaradt, mert szülni ment, vagy a hivatása miatt nem vállalhatta a rendszeres zenei munkát, én azt gondoltam, hogy nem tudom tovább folytatni nélküle. De hittünk, és mégis csak tovább énekeltünk. Volt olyan fáradt pillanatom is, amikor csak azért vittem tovább az együttes vezetését, mert éppen velünk éneklő gyermekeim egyike nehéz helyzetben volt, és elkeseredetten azt mondta, ha nincs a kórus, akkor nincs is értelme az ő életének. Ezért azután együtt, mégis csináltuk tovább! Biztosan tudom, hogy kórustagjaink számára nélkülözhetetlen életforma az éneklés, a kórus értékes emberi kapcsolatok fóruma, érzéseink kifejezésének természetes lehetősége. Az énekesim hite erősít engem, és nekem nagyon kell igyekeznem, hogy ezt a hitet magam is éltessem bennük, amíg az erőm tart.

Kollár Éva (monteverdi.hu)
Zombori László fotója

Függelék:

Dolgozni csak pontosan, szépen – Portréfilm Kollár Éva ... (5:02)

(részlet)

Az MMA által készített portréfilmben a Liszt Ferenc-díjas karnagy beszél arról, hogyan találta meg az egyensúlyt művészi pályája, tanári hivatása, művészeti szervezetekben vállalat feladatai és magánéleti szerepei között, mindenkor a József Attila-i gondolat igényével.
rendező: Mohácsi Szilvia;

Maszk nélkül - Kollár Éva karnagy – YouTube (6:02)

Az elismert karnagy, az MMA akadémikusa művészi hitvallásáról beszél. MMA,

Budapesti Monteverdi Kórus - Liszt Ferenc: O salutaris hostia (3:01)

Vezényel: Kollár Éva

A Budapesti Monteverdi Kórus koncertje
Budavári Mátyás-templom (2011. 12. 11.)

Kodály Zoltán - Adventi ének – YouTube (4:32)

Budapesti Monteverdi Kórus vezényel: Kollár Éva

Bárdos Lajos: Karácsonyi bölcsődal – YouTube (2:37)

Budapesti Monteverdi Kórus Adventi hangversenye Budavári Mátyás-templomban
Vezényel: Kollár Éva

BUDAPESTI MONTEVERDI KÓRUS – YouTube (2:18)

Szőnyi Erzsébet: Hóttalan a hegyek inge – Nagy Gáspár, vezényel: Kollár Éva

BUDAPESTI MONTEVERDI KÓRUS – YouTube (4:07)

Szőnyi Erzsébet: Dante - Cavalcando – szonett -
Zongorán közreműködik: Nagy Márta, vezényel: Kollár Éva

BUDAPESTI MONTEVERDI KÓRUS – YouTube (4:20)

Szőnyi Erzsébet: Anakreoni dal - Gyere, boldogan borozzunk – Devecseri Gábor ford.
Budapesti Monteverdi Kórus, vezényel: Kollár Éva

Szőnyi Erzsébet - Nagy Gáspár - Hóttalan a hegyek inge (2:36)

Budapesti Monteverdi Kórus, vezényel: Kollár Éva

Farkas Ferenc - Fényes angyal – YouTube (1:41)

Budapesti Monteverdi Kórus, vezényel: Kollár Éva

Szendi Ágnes - Fodor András - Advent – YouTube (3:18)

Budapesti Monteverdi Kórus vezényel: Kollár Éva

Terényi Ede - Istent dicsérijétek – YouTube (1:51)

Budapesti Monteverdi Kórus, vezényel: Kollár Éva

Orbán György - Stabat mater in d – YouTube (25:33)

Budapesti Monteverdi Kórust Kollár Éva vezényli
Közreműködik: Csereklyei Andrea (szoprán), Kiss Edit (alt), Dinyés Soma (orgona)

G.F. Händel: Dixit Dominus

https://www.youtube.com/watch?v=mzA_TKuFybc (6:40)

2012. Szent Imre templom

F. Mendelssohn-Bartholdy - Hör mein Bitten Ps. 55 – YouTube (10:23)

Budapesti Monteverdi Kórus vezényel: Kollár Éva
Közreműködik: szoprán: Csereklyei Andrea (szoprán), Dinyés Soma (orgona)

Brahms Nänie – YouTube (11:03)

Budapesti Monteverdi Kórus, vezényel: Kollár Éva, zongora: Ney Gábor

* A fenti interjút **Fehér Anikó:** Beszélgetés 25 magyar zenepedagógussal (LFZE, 2011) c. kötetéből vettük át a szerző szíves engedélyével, a Parlando olvasói számára válogatott képekkel és linkekkel. (A Szerk.megj.) Az interjú másodközlésében Kollár Éva utólagos szerkesztői javaslati is szerepelnek.

II.

AZ INTERJÚ 10 ÉV UTÁN TOVÁBB FOLYTATÓDOTT FEHÉR ANIKÓ KÉRDÉSEIVEL (2020.VIII.7.)

A fenti interjút követően történtek változások az életedben, elsősorban az, hogy a Magyar Művészeti Akadémia tagja lettél. Miért kaptad ezt a kitüntető címet?

Óriási megtiszteltetés ért, amikor megtudtam, hogy jelöltek a Magyar Művészeti Akadémia Zenei Tagozatába. Ez az eljárás a már ott lévő kollégák, zenei előadóművészek és zeneszerzők javaslata alapján kezdődik, és az Akadémia elnökségi javaslatával megtámogatva, a népes létszámú, széles művészi palettát fölvonultató Közgyűlés dönt a felvételről.

Magam is sokat gondolkodtam ezen, és úgy hiszem, több összetevője van annak, hogy 2013-ban fölvetődött a nevem. Első sorban a Budapesti Monteverdi Kórus élén eltöltött, akkoriban már több mint 40 esztendő karnagyi munkám számított. Hála a sok kiváló énekesemnek, segítőknek, és nem utolsósorban a saját áldozatos, támogató családomnak, szép sikereket értünk el az évtizedek alatt. Számos haza és külföldi fesztivál, koncert turnék, rangos díjak, hanglemezek, Rádió – és TV – felvételek, negyvennél is több magyar ősbemutató, (néhány külföldi szerző művének magyarországi, illetve európai ősbemutatója is) jelezte együttesünk működését. Azt hiszem, kollégáim beszámították a jelölésembe, hogy két fontos művészeti eseményt is alapítottam. Az egyik a „Nemzetközi Monteverdi Fesztivál” volt: 1996., 2001. és 2005. Esztergom-Budapest; illetve 2011. Vác-Budapest helyszínnel. A fesztiválok kórusunk volt a „tervező és a „kivitelező”. A koncertsorozat középpontjában Claudio Monteverdi muzsikája állt, de a részvétel feltétele volt az is, hogy az ideérkezők hazájuk élvonalbeli kortárs muzsikáját és népzenejét is bemutassák. 10 ország mintegy 40 együttese lépett föl a hangversenyeinken.

A másik jelnetős esemény a „Fiatal Karvezetők Nemzetközi Versenye” volt, amelyet a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem és a Magyar Kórusok és

Zenekarok Szövetsége védnökségével, az Europa Cantat szervezet támogatásával rendeztünk meg a Zeneakadémián, először 2001-ben. Ez a nagy sikerű esemény azóta évente más – más európai városban zajlik, – később, még egyszer visszatért Budapestre is.

Mindkét új arculatú rendezvénysorozat fontos távlatokat nyitott a kórusmuzsika szerelmeseinek, és az utóbbi különleges és hosszútávú lehetőségeket biztosított a fiatal muzsikusoknak. Nem csak Európából, de a Távol-Keletről és a Tengerentúlról is érkeztek ifjú karvezetők, és az eredmények, a zenei és emberi kapcsolatok életükre szóló élményeket adtak számukra. Ugyanakkor, a pályán már ismert muzsikusok kurzusok tartásával lehetőséget adtak a karvezetői tapasztalatok átadására.

Az előbb említett nemzetközi események létrejöttében fontos szerepet játszott, hogy akkoriban két olyan munkaköröm volt, amely segített a nagyjelentőségű események kimunkálásában, végig vitelében. Korábban az ELTE Zenei Tanszékének, illetve a Zeneakadémia Karvezetés tanszékének irányítása, valamint a KÓTA elnöksége. Ezek a feladatok komoly szervezési és vezetési múltat biztosítottak számomra, és hasznos tanulságokkal szolgáltak. A Monteverdi Fesztiválok megrendezésében nagyszerű fiatal énekeseim segítettek. Itt meg kellene említenem szinte minden kórusénekesünket, mégis első sorban ifj. Moczár Gábor nevét emelem ki, mert az ő fáradhatatlan segítsége és szervezői tehetsége akkoriban teljessedett ki. Nem véletlen, hogy később az Europa Cantat nemzetközi kórus szövetség elnöke lett, és hosszú éveken át vitte sikerre a kórusmuzsika ügyét a nagyvilágban.

A Fiatal Karvezetők Versenyének zenei és szellemi műhelyében pedig kiváló karnagy-kolléganóm, Hartyányi Judit volt a fő segítségem, és mellettem állt a tanszék sok kiváló tanára is: Párkai István, Kutnyánszky Csaba, Horváth Gábor, Jobbágy Valér.

Mindszenty Zsuzsanna (facebook.com)

Közben a KÓTA vezetését Mindszenty Zsuzsanna vette át, mivel a három periódus kitöltésével a te megbízatásod lejárt. Jó kezekbe került az amatőr kórusmozgalom irányítása?

Bátran állíthatom, hogy Mindszenty Zsuzsanna karnagynő kezében a legjobb helyen van a KÓTA ügyeinek irányítása. Folytatódnak a megkezdett, jelentős programok, – ezek között is kiemelem a Kodály Zoltánról elnevezett Magyar Kórusversenyt, amely háromévenként biztosít lehetőséget a bemutatkozásra és nemes versengésre a hazai és határon túli magyar együtteseknek. Több kategóriába csoportosulva, bármely lelkes, amatőr kórus jelentkezhet az eseményre, és összemérheti magát a hasonló korú, hasonló adottságokkal rendelkező együttesekkel. Ez hatásos felhajtó erőt jelent az énekeseknek és a karnagyoknak. Ugyanakkor évente, változatos kategóriákban oszthatjuk ki a KÓTA-Díjakat, ennek elbírálása az ország minden tájáról érkező, tekintélyes szakmai testület feladata. Természetesen, ez is rendkívül ösztönző az amatőr énekesek és vezetőik számára. Az utóbbi években mindezen programok megszervezéséhez jelentős anyagi támogatás érkezik a kulturális tárcától, amiért mindnyájan hálásak vagyunk. Így megérdemelt és méltó jutalmakat kaphatnak a hagyományainkat őrző, gazdagító, zeneszerető emberek.

Egyébként, Mindszenty Zsuzsanna kolléganőmmel, a közös hitvallásunkon túl is sok hasonló tulajdonságunk van, azonos zenei bölcsőben, a Kodály Zoltán eszmei irányítása alatt álló zeneiskolában nőttünk föl, a Zeneakadémia Karvezetés tanszakán, Szőnyi Erzsébet vezetésével vettük birtokba a zenei írás-

olvasás és képességfejlesztés tudományát és módszertanát, miközben zeneirodalmi és stílusismeretünk is gyarapodott. Párkai István karvezetés óráin lettünk fölkészült karnagyok. A Kóta mai elnökével közös a hitünk mind abban, amire nagynevű elődeink tanítottak minket. Ő is érzi a felelősséget azért a sokezer éneklő gyermekért és felnőttért, aki a szellemi fölüdülés egyik legnemesebb módját választja, és a kóruskoncertek felemelő eredményeiért sok áldozatot is vállal. Még abban is hasonlítunk, hogy mindkettőnknek három leánygyermekünk van, akik velünk növekedve megértették, hogy anyai hivatásunk mellett közéleti küldetésünk is van. Emiatt nekik sokszor kellett érezni a hiányunkat. Magam nagyon hálás vagyok a gyermekeimnek, – amint a férjemnek is, – és azt hiszem, ezzel Elnökasszony is így van. A Kóta Művészeti Bizottságában nagyszerű kollégák fáradoznak a magyar kórusélet sikereiért, a csapat munkáját pedig áldozatos és sikeres kanagy-kolléganőnk, Gerenday Ágnes irányítja. A bizottság mellett számos tagozat működik hasonló odaadással. Őszinte hála és köszönet illeti mindannyiuk önzetlen fáradozását.

Gerenday Ágnes és a Budapesti Ifjúsági / Lantos Kórus (parlando.hu)

Melyek a legfontosabb feladatok ma a kóruséletben?

Valószínűleg ugyanazok a feladatok és célok vezetnek minket ma, mint amelyeket Kodály Zoltán, Bárdos Lajos fogalmazott meg sok évtizeddel, sőt, egy évszázaddal ezelőtt: „A zene mindenkié!” Majd Bónis Ferenc, Kodály jóváhagyásával hozzáillesztett egy nagyon odaillő, felszólítómódú változatot: „A zene legyen mindenkié!”. Ez olyan csodálatos, gazdag, minden emberi értéket magában foglaló gondolat, amiből levezethetjük a kórusmuzsika, és általánosan a zene, a művészetek, a tudás és a tanítás lényegét, - valójában az

emberi élet célját: az értékek, a kultúra gazdagítását a hit, a szorgalom, a tehetség és az értelmes munka segítségével. Ez a híres mondat tovább szélesítve jelenti azt is, hogy törekednünk kell a hagyományra épülő, folytonos megújulásra. Mi más lehetne az ember lényege: békében, szerető közösségben élni, alkotni és örülni a sikernek. Úgy-e ezek mind ismerős gondolatok? Ha visszanezünk a történelmi idők nemes eszméire, ugyanezekkel a bölcs gondolatokkal találkozunk. Ezekre hivatkozunk ma is, és szeretnénk bízni hasonló, sőt egyre teljesebb jövőben. Tervezünk, munkálkodunk, – és együtt énekelünk. Hála Bartók, Kodály és Bárdos munkásságának, a mi kultúránkban vezető szerepet játszik a kórusmuzsika. Természetesen, a sikerekhez kellenek a megfelelő körülmények, - de azok örökké változnak, soha nem ideálisak, a feltételek nem egyenlők, - mégis biztosan tudjuk, hogy ha ki-ki, a maga módján megteszi azt, amire képes, amire hivatott és amit örömmel tesz, ha kicsit is segítünk egymásnak, ha csak néha és néhány órányi örömet tudunk ajándékozni, akkor már nem vesztett kárba a jóakarát, nem hal meg a dal. Ezeket a gondolatokat is jól ismerhetjük mindnyájunk Bibliájából.

Hogyan éltek meg kórusoddal a karantén időszakát?

Először nem hittük el, hogy ez a helyzet hónapokig is eltarthat, – mindenki a saját életével és családjával foglalkozott, és bízott abban, hogy hamarosan újra találkozhatunk, próbálhatunk, koncertezhetünk. Azután megdöbbenünk a járvány méreteitől, veszélyességétől, és szép lassan eltemettük az előkészített tavaszi hangversenyek álmát. Majd hamarosan elkezdünk tervezni a szeptemberi, októberi zenei eseményeinket. Most, augusztus közepén újra sötétedik az égbolt, – és bár még tumbol a nyári kánikula, remegve várjuk a napi híradásokat a szomszédságainkban újra romló vírus-helyzetről. Azért nem adjuk föl: szeretnénk szeptember elejétől újra próbálni, hiszen úgy tervezzük, hogy a hó végére kitűzött hangversenyünket Kodály Zoltán művével, a Sík Sándor Te Deumával kezdjük, és J. S. Bach Dona nobis pacem tételével fejezzük be. Nagyon bízunk az ima erejében, ha sokezer és sokmillió ember fohásza ostromolja az Eget a föld békéjéért. Mi ezzel tudunk hozzájárulni a tudósok, orvosok és kutatók munkájához: meg kell születni az emberiséget megmentő védőoltásnak, meg kell szűnni a testvérháborúknak. Volna még sorolni való, mi mindennek kellene a világban javulni, szelídülni, békülni-szépülni, – de talán az ima egyebekben is segít...

Mi hiányzik az életedben legjobban, ezekben a nehéz időkben?

Az elmúlt hónapokban nem tudtunk találkozni a családukkal. Férjemmel Budapesttől 30 km-re, gyermekeinktől, unokáinktól, testvéreinktől elválasztva éltünk. Persze, maradt a telefon, sőt az újabb technikák egy részét is kitanultuk, - az az, kissé torz képekkel, de láthattuk is egymást, amikor a „felhő” közvetítésével beszéltünk. Ezek vigasztaló percek voltak, és néhány hete már bátrabban szervezzük a családi összejöveleteket is, remélve, hogy a személyes találkozás örömét hamarosan kiterjeszthetjük a kórusunkra is. Mindnyájan várjuk a jövő évad közös muzsikáit!!!

[Dolgozni csak pontosan, szépen – MMA portréfilm Kollár Éva ... \(5:02\)](#)

(Részlet)